



FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová

Posudek: oponenta

Práci hodnotil: PhDr. Jaromír Murgaš, CSc.

Práci předložil(a): Bc. Markéta Lipperová

Název práce: Vznik Já a Teorie mysli jako předpoklad mezilidské komunikace

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo dle autorky „podat ucelený přehled o historických a aktuálních pramenech a jejich odrazu v české literatuře, vyjmenovat a porovnat různé přístupy k týmž tématům a propojit výsledky výzkumů v oborech neurobiologie a lékařství, psychologie a filosofie, a nabídnout tedy jednotný pohled“ na celou problematiku. Speciálně se práce zabývá i výkladem autismu jako možné poruchy (schopnosti) „teorie mysli“, částečně i vznikem sebevědomí, resp. „já“. Svůj ambiciózní cíl autorka splnila převážnou většinou velice dobře a předložila kvalitní diplomovou práci.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Téměř devadesátistránková práce vychází ze zhruba osmdesáti kvalitních zdrojů českých i anglofonních, od monografií přes sekundární literaturu po odborné články a internetové zdroje. Už jen tím se práce, resp. její příprava a zpracovávání, představují jako **značně náročné. Seriózní je ovšem i autorčino zpracování informací z použitých zdrojů.** Bc. Lipperová skutečně dokázala sestavit určitý jednotící materiál (ne přímo výklad) k dané problematice tzv. „teorie mysli“. Významně se zaměřila na **podání informací k možné souvislosti autismu a poruch „teorie mysli“.** Pojednala zčásti i o vzniku sebevědomí a „já“, resp. „jáství“, ne ale provázaně s ostatními částmi práce. Práce je samostatná v tom smyslu, že **autorka vyhledala a uspořádala velké množství materiálu.** Jinak se (sice) víceméně (jen) přidržuje zpracovávaných výkladů a informací, jak bylo dáno i cílem práce, a jen ojediněle naznačí nějaké vlastní stanovisko. Autorka dobře předvedla textové sjednocení různých výkladů a informací, **práci ale za příliš teoretickou nepokládám,** spíše mi teoretický rozměr trochu chybí.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce je i po formální stránce provedena velice pečlivě a seriózně. Je dobře členěna a napsána jak odborným stylem, tak velice dobrou češtinou. Odkazy jsou rovněž pečlivé a funkční. Občas je vhodné využít přebraný obrázek. Jen zcela vzácně jsem někde narazil na ne úplně obratnou formulaci (str. 60, věta „60. léta ... poukázala ... význam“), přičemž se někde mohlo jednat o ovlivnění anglicky psanou předlohou. Jako přinejmenším problematické ale vidím používání velkých písmen v označení teorií převzatých z anglofonní oblasti, a to zejména v názvech kapitol i práce (viz připomínky). Ojediněle není v textu jednotná velikost písma/písmenek (str. 65). **Podiv budí zařazení části o vzniku sebevědomí a „já“ na konec práce, ne na začátek;** zřejmě to má svou historii, kterou ale autorka do Úvodu nenapsala.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Předložená diplomová práce je celkově seriózní, informativní a výborná. **Prozrazuje velký rozsah autorčina úsilí a výkonu, ale také její výborné předpoklady pro odbornou práci.** V současném stavu je, myslím, obrazem určitého úsilí „držet se při zemi“, a to sbíráním informací v rovině biologie a experimentální psychologie. A také snahou co možná seriózně získat a zpracovat a vstřebat velké množství informací, které dokázala autorka během relativně krátkého období studia a přípravy práce vyhledat. Už jen jako zamýšlený a splněný přehled východisek a studií k problematice je v tomto smyslu práce velmi užitečná i podnětná. Autorka by (ale) snad dále mohla po další práci a dalším zrání formulovat i nějaké závěry a úvahy a mohla by se tak i postupně více pozvednout z roviny sbírání a uspořádávání informací – i když to je jistě velmi náročné. Práce by ale zejména po takovém dopracování mohla být vhodná k odborné publikaci.

A perspektivně případně i k rozpracování praktických studií k experimentům, ale třeba i k úvahám o možných aplikacích ve výchově, rozvoji a vzdělávání malých dětí.

Určitě bych doporučoval pokračování autorčiny práce v dané oblasti a její spolupráci s odborníky nejen v teorii myslí, ale i neurobiologii, psychiatrii a pedagogice a možná také v psychoterapii. Pro schopnosti vše to teoreticky pojímat **bych jí také zcela nezanedbatelně doporučil využít vzdělávání i ve filozofii**, speciálně alespoň prostřednictvím textů J. Searla, ale dalších filozofů, zejména orientovaných personalisticky i fenomenologicky, ale ovšem i obecně existencialisticky. (I proto, že...) ...otázky vzniku „já“ a obsahu „jáství“ vyžadují **podle mne také přímé využití zkušenosti a vlastní rozvinuté (zkušenosti) „teorie myslí“, resp. porozumění a empatie vůči druhým.**

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Oceňuji Vaše poznámky používané terminologii oblasti „teorie myslí“, které uvádíte v Závěru. **Přijde Vám ale již samo toto základní označení jako vhodné, popř. navrhla byste nějaké vhodnější – a v obou případech: proč?** (Podle mne by bylo vhodnější např. „pojímání jiné myslí“, případně pro jednodušší terminologii v nějakém modu sestaveném ze zkratk. Samozřejmě je obecněji dána i možnost „pojímání myslí“, neboť i „pojímání vlastní myslí“ zůstává ve hře, jistě i v souvislosti s Vámi krátce zachyceným sebepojetím jako „jástvím“.)

K tomu se pojí výše zmíněný problém s **používáním velkých písmen v označení teorií** (nejen u Teorie myslí v názvu práce, ale i dále u Teoretické teorie a Simulační teorie). To prostě není český úzus a tím smysl; nepoužívalo se to ani v jiných vědách (fyzice např.). Podle mne by lepší uvažovat o vhodné úpravě názvu do češtiny, při prvním uvedení ovšem s původním anglofonním názvem. A ovšem vůbec o samostatném **pojednání/diskusi/vymezení o volbě českého názvosloví**. Celý problém vhodné terminologie by prostě stál za samostatný článek – souhlasíte?

Drobnosti, které případně není třeba u obhajoby zodpovídat: Proč jste na str. 4 použila výraz „folková psychologie“? Je to jen opomenutí či Vám přijde vhodný - pak tedy proč? Mínila jste na str. 6. dole opravdu „sledování objektů jakožto mentálních událostí“? Jak rozumíte označení jako mentálních stavů pouze některých sloves v Baron-Cohenově zvýraznění na str. 24? Není také „aby šlo z cesty [pranicí]“ vlastně výklad mentálního stavu? Ale i mnoho jiného, jako třeba „povídal to samé“, ale i třeba „se vrátilo“, „prali se“ a samozřejmě vlastně i „chápání“ trojúhelníků jako „mužů“ a kolečka jako „ženy“?

Pokud běží o pokusy vztahující schopnost teorie myslí k autismu, pokládám za klíčové další propracování metodologie experimentů. **Oceňuji tedy podstatně, že jste do práce zařadila také kritiku provedených experimentů**. Zde by podle mne mělo být těžiště dalšího zkoumání uvedené spojitosti. Uvažovala jste na základě provedeného zkoumání o možnosti formulovat sama nějaká konkrétní zkoumání, experimenty? Jaká by to případně byly?

Vážnější otázkou je, **proč jste k problematice vědomí a sebevědomí nevyužila práce J. Searla**, popř. dalších autorů, resp. proč jste se o nich nezmínila a oblast Vašeho zkoumání si blíže nevyhranila? Snad proto, že o nich čeští autoři, které jste zejména chtěla sledovat, nepíší, či z jiného důvodu? Pro výklady i experimenty o vědomí je, myslím, Searle zcela podstatný. Bez filozofie se neobejde ani experimentální práce.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Výborně.

Datum: 3.5. 2015

Podpis: